TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. birželio 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Tarptautinis vežimas oru – Monrealio konvencija – Oro vežėjo atsakomybė – 19 straipsnis – Žala, atsiradusi dėl vėlavimo vežant oru keleivius, bagažą arba krovinius – 31 straipsnio 2 dalis – Skundų pateikimas laiku – Skundas, pateiktas prieš atitinkamo bagažo perdavimą jo gavėjui“

Byloje C-292/24

dėl *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apygardos teismas, Vokietija) 2024 m. sausio 2 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2024 m. balandžio 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

AD

prieš

Iberia Líneas Aéreas de España SA Operadora Unipersonal

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas S. Rodin (pranešėjas), teisėjai N. Piçarra ir O. Spineanu-Matei,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– AD, atstovaujamo *Rechtsanwalt* M. Hotes,

– Europos Komisijos, atstovaujamos G. von Rintelen ir N. Yerrell,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių k.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1999 m. gegužės 28 d. Monrealyje sudarytos Konvencijos dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo, kurią Europos bendrija pasirašė 1999 m. gruodžio 9 d. ir kuri jos vardu buvo patvirtinta 2001 m. balandžio 5 d. Tarybos sprendimu 2001/539/EB (OL L 194, 2001, p. 38; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 5 t., p. 491; toliau – Monrealio konvencija) ir Europos Sąjungai įsigaliojo 2004 m. birželio 28 d., 31 straipsnio 2 dalies antro sakinio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant AD, oro transporto keleivio, ir *Iberia Líneas Aéreas de España SA Operadora Unipersonal* (toliau – *Iberia*), oro transporto bendrovės, ginčą dėl šios bendrovės atsakomybės už žalą, patirtą dėl vėlavimo vežant oru AD ir su juo keliavusių asmenų bagažą.

Teisinis pagrindas

Monrealio konvencija

3 Monrealio konvencijos trečioje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad valstybės, šios konvencijos šalys, pripažįsta „būtinybę užtikrinti tarptautinio vežimo oru vartotojų interesų apsaugą ir teisingos kompensacijos, paremtos restitucijos principu, būtinybę“.

4 Šios konvencijos penktoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad „bendri valstybių veiksmai, skirti tolesniam tam tikrų tarptautinį vežimą oru reglamentuojančių taisyklių derinimui ir sisteminimui, pasitelkiant naują Konvenciją, yra tinkamiausias būdas reikiamai interesų pusiausvyrai pasiekti“.

5 Monrealio konvencijos 19 straipsnyje „Vėlavimas“ numatyta:

„Vežėjas atsako už žalą, atsiradusią dėl vėlavimo vežant oru keleivius, bagažą arba krovinius. Tačiau vežėjas neatsako už žalą, atsiradusią dėl vėlavimo, jeigu jis įrodo, kad jis ir jo darbuotojai ir atstovai ėmėsi visų prieinamų protingų priemonių žalai išvengti, arba tai, kad jam ar jiems buvo neįmanoma imtis šių priemonių.“

6 Šios konvencijos 31 straipsnyje „Skundų pateikimas laiku“ nurodyta:

„1. Įregistruoto bagažo ar krovinio pristatymas asmeniui be jokių nusiskundimų, laikomas *prima facie* įrodymu, kad šie buvo atvežti geros būklės ir pagal vežimo dokumentą arba pagal kitą įrašą, išsaugotą kitomis priemonėmis, nurodytomis 3 straipsnio 2 dalyje ir 4 straipsnio 2 dalyje.

2. Žalos atveju — asmuo[,] turintis teisę, kad jam būtų pristatytas krovinys, pastebėjęs padarytą žalą, tuoj pat arba vėliausiai per 7 dienas nuo įregistruoto bagažo gavimo dienos bei per 14 dienų nuo krovinio gavimo dienos privalo pateikti skundą vežėjui. Jei vėluojama, skundas privalo būti pareikštas ne vėliau kaip per 21 dieną nuo tos dienos, kai jam buvo perduotas bagažas ar krovinys.

3. Visi skundai privalo būti pateikti raštu ir perduoti arba išsiųsti per nurodytą laikotarpį.

4. Jeigu per pirmiau nurodytus laikotarpius skundas nepateikiamas, jokie ieškiniai prieš vežėją nepriimami, išskyrus jeigu pastarasis sukčiauja.“

Sąjungos teisė

7 1997 m. spalio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2027/97 dėl oro vežėjo atsakomybės už keleivių ir jų bagažo vežimą oru (OL L 285, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 3 t., p. 489), iš dalies pakeisto 2002 m. gegužės 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 889/2002 (OL L 140, 2002, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 6 t., p. 246), 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[Sąjungos] oro vežėjo atsakomybę už keleivius ir jų bagažą reglamentuoja visos su tokia atsakomybe susijusios Monrealio konvencijos nuostatos“.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

8 2021 m. gruodžio 15 d. AD ir dar du kiti asmenys skrido iš Frankfurto prie Maino (Vokietija) į Panama Sitį (Panama) su persėdimu Madride (Ispanija); šį skrydį jie buvo rezervavę bendrovėje *Iberia*. Jų bagažas į Panama Sitį nebuvo laiku atgabentas, todėl AD tą pačią dieną pateikė pranešimą apie bagažo dingimą ir telefonu susisiekė su *Iberia* bagažo paieškos tarnyba.

9 Dėl šios situacijos AD ir kartu su juo keliavę asmenys tolesnę kelionę atidėjo; *Iberia* kontaktinėje formoje AD nurodė, kad pageidauja, jog ši bendrovė su juo asmeniškai susisiektų ne vėliau kaip iki 2021 m. gruodžio 18 d., o jei tai neįvyks, jie nusipirks pakaitinę įrangą ir tęs savo kelionę. Negavę atsakymo iš *Iberia*, jie nusipirko pakaitinę įrangą. Tik po to, kai ją nusipirko, 2021 m. gruodžio 20 d. minėtas bagažas buvo pristatytas į Panama Sitį.

10 *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apylinkės teismas, Vokietija), remdamasis savo teisėmis ir teisėmis, kurias jam perleido kartu su juo keliavę asmenys, AD pareiškė *Iberia* ieškinį dėl minėtos pakaitinės įrangos pirkimo, transportavimo ir bilietų į pakaitinį skrydį pirkimo išlaidų atlyginimo.

11 2023 m. sausio 30 d. sprendimu tas teismas ieškinį atmetė, motyvuodamas tuo, kad nebuvo laikomasi Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antrame sakinyje nustatyto skundo pateikimo termino ir kad taip pat netaikoma išimtis, numatyta šios konvencijos 31 straipsnio 4 dalyje.

12 Dėl šio sprendimo AD pateikė apeliacinį skundą *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apygardos teismas, Vokietija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

13 AD laikosi nuomonės, kad jo pareiškimas, kuriuo *Iberia* įpareigota susisiekti su juo ne vėliau kaip 2021 m. gruodžio 18 d., yra išankstinis skundas, kuriuo *Iberia* buvo tinkamai informuota apie gresiančią žalą ir kuris pateiktas laikantis Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antrame sakinyje numatyto termino. *Iberia* žinojo, kad nebuvo su AD asmeniškai susisiekta per jo nustatytą terminą ir kad iki nurodytos dienos minėtas bagažas jam nebuvo atiduotas, vadinasi, ji jau turėjo žinoti apie tą dieną atsiradusią žalą, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą. Taigi nebuvo būtina nustatyti naujo termino po to, kai tas bagažas buvo atiduotas.

14 *Iberia* mano, kad, atvirkščiai, realiai įvertinti žalos atsiradimą galima tik atidavus minėtą bagažą.

15 Šiomis aplinkybėmis *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antrame sakinyje nustatytas skundo pateikimo terminas yra absoliutus ir turi būti aiškinamas taip, kad skundas turi būti pateiktas per 21 dieną nuo bagažo gavimo, ar skundą galima pateikti dar prieš bagažo grąžinimą?“

Dėl prejudicinio klausimo

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antrą sakinį reikia aiškinti taip, kad skundą dėl vėlavimo atgabenti bagažą būtina pateikti per 21 dieną nuo atitinkamo bagažo perdavimo gavėjui dienos, ar taip, kad tą skundą galima pateikti anksčiau nei bagažo perdavimo dieną.

17 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 2027/97, iš dalies pakeisto Reglamentu (EB) Nr. 889/2002, 3 straipsnio 1 dalį Europos Sąjungos oro vežėjo atsakomybė keleiviams ir jų bagažui reglamentuojama visomis Monrealio konvencijos nuostatomis, susijusiomis su šia atsakomybe.

18 Taigi nuo Monrealio konvencijos įsigaliojimo Sąjungai dienos, t. y. 2004 m. birželio 28 d., šios konvencijos nuostatos yra sudedamoji Sąjungos teisės sistemos dalis ir Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti prejudicinį sprendimą dėl jų aiškinimo (šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 17 d. Sprendimo *Air Baltic Corporation*, C-429/14, EU:C:2016:88, 22 ir 23 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

19 Kiek tai susiję su tokiu aiškinimu, reikia pažymėti, jog 1969 m. gegužės 23 d. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 1155 t., p. 331), kurioje įtvirtinta tarptautinė paprotinė teisė ir kurios nuostatos įtrauktos į Sąjungos teisės sistemą, 31 straipsnyje nustatyta, kad sutartis turi būti aiškinama laikantis geros valios principų, atsižvelgiant į joje vartojamų sąvokų įprastą reikšmę sutarties kontekste, taip pat į sutarties dalyką ir jos tikslą (2022 m. spalio 20 d. Sprendimo *Laudamotion*, C-111/21, EU:C:2022:808, 22 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

20 Iš Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antro sakinio matyti, kad vėlavimo gauti bagažą arba krovinius atveju jų gavėjas privalo pateikti vežėjui skundą ne vėliau kaip per 21 dieną nuo tos dienos, kai atitinkamas bagažas arba krovinys buvo jam perduotas.

21 Šioje nuostatoje, numatant 21 dienos nuo bagažo perdavimo dienos terminą tokiam skundui pateikti, tik nustatoma paskutinė termino diena, kuriai praėjus iš principo tokio skundo pateikti nebegalima. Pažodžiui aiškinant šios nuostatos tekstą matyti, kad minėtas skundas gali būti pateiktas bet kuriuo metu po to, kai nustatyta, jog vėluojama pristatyti bagažą ar krovinius, iki šio termino pabaigos, taigi net ir prieš bagažo ar krovinių perdavimo dieną.

22 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad, nors Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalyje nėra aiškiai numatytos galimybės pateikti skundą prieš atitinkamo bagažo perdavimo dieną, ši nuostata gali būti suprantama taip, kad pagal ją skundą galima pateikti ir iki tos dienos.

23 Toliau reikia nustatyti, ar tokį Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antro sakinio teksto išaiškinimą patvirtina šios nuostatos kontekstas.

24 Šiuo klausimu reikia pasakyti, pirma, jog Monrealio konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad įregistruoto bagažo pristatymas be jokių gavėjo nusiskundimų laikomas *prima facie* įrodymu, kad bagažas buvo atvežtas geros būklės ir pagal vežimo dokumentą arba pagal kitą įrašą, išsaugotą kitomis priemonėmis, nurodytomis šios konvencijos 3 straipsnio 2 dalyje.

25 Taigi oro vežėjui keleivio pateiktu skundu, kaip antai nagrinėjamu pagrindinėje byloje, siekiama minėtam vežėjui pranešti, kad įregistruotas bagažas nebuvo atvežtas geros būklės ir (arba) pagal vežimo dokumentą arba pagal kitą įrašą, išsaugotą kitomis priemonėmis, nurodytomis minėtos konvencijos 3 straipsnio 2 dalyje (šiuo klausimu žr. 2018 m. balandžio 12 d. sprendimo *Finnair*, C-258/16, EU:C:2018:252, 50 punktą), visų pirma, kiek tai susiję su momentu, kai toks pristatymas turėjo būti atliktas.

26 Antra, Monrealio konvencijos 19 straipsnio pirmame sakinyje nurodyta: „[v]ežėjas atsako už žalą, atsiradusią dėl vėlavimo vežant oru keleivius, bagažą arba krovinius“.

27 Vadinasi, šios konvencijos 31 straipsnio 1 dalį, siejamą su jos 19 straipsnio pirmu sakiniu, reikia aiškinti taip: atitinkamo keleivio skundas, kaip antai pateiktas pagrindinėje byloje, skirtas informuoti oro vežėją apie žalą, atsiradusią dėl vėlavimo vežant oru bagažą ar krovinius (pagal analogiją žr. 2018 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Finnair*, C-258/16, EU:C:2018:252, 52 punktą).

28 Taigi reikia konstatuoti, kad iš Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antro sakinio konteksto taip pat matyti, kad apie žalą, patirtą dėl vėlavimo vežant oru bagažą, turi būti galima pranešti oro vežėjui iš karto, kai tik atitinkamas keleivis sužino apie tą vėlavimą, ir ne vėliau kaip per 21 dieną nuo tos dienos, kai tas bagažas jam buvo perduotas; keleivis neprivalo laukti, kol minėtas bagažas bus jam perduotas.

29 Tokią išvadą patvirtina ir tai, kad, kaip matyti iš Monrealio konvencijos 19 straipsnio antro sakinio, vežėjas neatsako už žalą, atsiradusią dėl vėlavimo, jeigu įrodo, kad jis ir jo darbuotojai ir atstovai ėmėsi visų prieinamų protingų priemonių žalai išvengti arba kad jam ar jiems buvo neįmanoma imtis šių priemonių.

30 Iš tiesų, kaip prašyme priimti prejudicinį sprendimą iš esmės nurodė jį pateikęs teismas, skundo dėl vėlavimo pristatyti bagažą pateikimas atitinkamam vežėjui anksčiau nei atitinkamas bagažas buvo perduotas gavėjui sudaro tam vežėjui galimybę kuo greičiau surinkti reikiamus įrodymus ir taip būti atleistam nuo atsakomybės pagal šią nuostatą.

31 Galiausiai, šio sprendimo 22 punkte pateiktas aiškinimas taip pat atitinka Monrealio konvencijos tikslus. Iš tiesų, kaip nurodyta šios konvencijos trečiojoje konstatuojamojoje dalyje, valstybės, šios konvencijos šalys, pripažindamos „būtinybę užtikrinti tarptautinio vežimo oru vartotojų interesų apsaugą ir teisingos kompensacijos, paremtos restitucijos principu, būtinybę“, nusprendė nustatyti oro vežėjų atsakomybės be kaltės sistemą. Vis dėlto tokia sistema, kaip matyti iš minėtos konvencijos penktos konstatuojamosios dalies, reiškia, kad turi būti išlaikyta „reikiam[a oro vežėjų ir keleivių] interesų pusiausvyr[a]“ (šiuo atžvilgiu žr. 2023 m. liepos 6 d. Sprendimo *Austrian Airlines (Pirmoji pagalba orlaivyje)*, C-510/21, EU:C:2023:550, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

32 Minėtos konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antro sakinio aiškinimas, kad atitinkami keleiviai skundo dėl vėlavimo atgabenti bagažą negali pateikti anksčiau nei jų bagažo perdavimo jiems dieną, pažeistų šią pusiausvyrą, nes skundo pateikimas būtų susietas su nebūtina papildoma sąlyga, ir, kaip matyti iš šio sprendimo 30 punkto, prieštarautų vežėjų interesams.

33 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: Monrealio konvencijos 31 straipsnio 2 dalies antrą sakinį reikia aiškinti taip, kad skundą dėl vėlavimo atgabenti bagažą galima pateikti anksčiau nei atitinkamo bagažo perdavimo jo gavėjui dieną.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

34 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1999 m. gegužės 28 d. Monrealyje sudarytos Konvencijos dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo, kurią Europos bendrija pasirašė 1999 m. gruodžio 9 d. ir kuri jos vardu buvo patvirtinta 2001 m. balandžio 5 d. Tarybos sprendimu 2001/539/EB, 31 straipsnio 2 dalies antrą sakinį

reikia aiškinti taip:

skundą dėl vėlavimo atgabenti bagažą galima pateikti anksčiau nei atitinkamo bagažo perdavimo jo gavėjui dieną.

Parašai.